

خاطرات آیت‌الله خاتم یزدی



www.ketab.ir

روزنامه کیهان



مؤسسه فرهنگی هنری انتشارات

عنوان: خاطرات آیت‌الله خاتمی

تدوین: مرکز اسناد انقلاب اسلامی

نوبت چاپ: دوم، تابستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

حروف‌چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۹۹۰-۵

ISBN : 978-964-419-990-5

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، رویه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶. تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴. تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

- ۱۱ مقدمه
- ۱۵ فصل اول: زندگی نامه
- ۱۷ شرحی از وضعیت خانوادگی
- ۱۸ کیفیت ورود به حوزه علمیه و اشتغال به تحصیل
- ۲۱ در خصوصیات بعضی از اساتید
- ۲۳ نکاتی درباره تحصیلات ابتدایی و تحصیلات حوزوی
- ۲۴ انتقاد نسبت به تغییراتی که در کتب حوزوی داده شده است
- ۲۸ معرفی سایر اساتید و دروسی که در برداشتم
- ۲۸ تصمیم عزیمت به قم و مخالفت بعضی از اساتید
- ۳۰ مهاجرت به حوزه‌ی علمیه‌ی قم
- ۳۴ معرفی بعضی از دوستان هم‌مباحثه‌ای
- ۳۵ آغاز درس خارج فقه و اصول
- ۳۶ هم‌اتاقی‌های من در مدارس حجتیه و دارالشفاء
- ۳۷ مریضی و ضعف جسمانی
- ۳۸ مقدمات مهاجرت به عتبات
- ۳۹ تعلیم در کنار تعلّم

- فصل دوم: وضعیت روحانیت در زمان رضاخان ۴۵
- قم، پایگاه فدائیان اسلام ۵۰
- آیت‌الله بروجردی و فدائیان اسلام ۵۳
- اشاره به اختلافات مرحوم آقای کاشانی و دکتر مصدق ۵۶
- برقعی، کمونیسم و کنفرانس صلح وین ۵۸
- درباره‌ی انتخابات دوره‌ی دکتر مصدق ۶۰
- فصل سوم: امام و نهضت در تبعید ۶۵
- تبعید امام به ترکیه و بازتاب آن در نجف ۶۷
- انگیزه‌ها و رژیم از تبعید امام به نجف ۷۰
- ورود امام به عراق و اقدامات مراجع و بزرگان ۷۱
- ملاقات آقای شامروزی با امام ۷۲
- بازدید امام از علما و مراجع نجف ۷۴
- تلاش برای تعطیل کردن درس امام ۷۵
- روش تدریس حضرت امام در نجف ۷۷
- درباره ویژگی‌های تدریس حضرت امام ۸۱
- روحیه شاگرد پروری امام ۸۳
- معرفی بعضی از شاگردان حضرت امام در نجف ۸۴
- دیدگاه مرحوم آقای شاهرودی در باره امام ۸۶
- موضع مرحوم آقای حکیم در قبال مسائل ایران ۸۶
- آغاز بحث ولایت فقیه ۸۷
- مخالفت صریح حضرت امام با ترویج مرجعیتش ۹۱
- کارشکنی در برابر گسترش مرجعیت امام ۹۲

- ۹۳..... مذاکره با امام در زمینه مرجعیت ایشان
- ۹۴..... تغییر تدریجی مواضع بعضی از مراجع
- ۹۵..... اخراج ایرانیان و موضع‌گیری حضرت امام
- ۱۰۱..... راه‌های رسیدن وجوهات به دست حضرت امام
- ۱۰۶..... نحوه‌ی توزیع وجوهات و پرداخت شهریه
- ۱۱۲..... توزیع‌کنندگان وجوهات و شهریه امام
- ۱۱۴..... گردانندگان امور دفتر و بیرونی حضرت امام
- ۱۱۷..... اسخ‌گویی به سؤالات و استفتانات
- ۱۱۸..... دیدگاه مردم در باره اطرافیان حضرت امام
- ۱۲۱..... اشاره به سبب از خصوصیات حضرت امام خمینی
- ۱۲۲..... ویژگی‌های دیگر از شخصیت حضرت امام
- ۱۲۶..... مهربانی و توجه امام نسبت به یاران و دوستانش
- ۱۲۷..... دوری امام از خودستایی و خودستایی
- ۱۳۱..... فصل چهارم: شخصیت آیت‌الله مصطفی خمینی
- ۱۳۳..... آشنایی بنده با مرحوم حاج آقا مصطفی خمینی
- ۱۳۹..... شرکت در مجالس شیوخ عرب
- ۱۴۰..... توجه به طلاب درس‌خوان
- ۱۴۰..... رحلت حاج آقا مصطفی
- ۱۴۳..... علت رحلت حاج آقا مصطفی
- ۱۴۶..... وقایع شب رحلت
- ۱۴۷..... ویژگی‌های علمی و اخلاقی
- ۱۴۸..... نقل دو خواب در باره حضرت امام

- فصل پنجم: مواضع سیاسی علمای مجاهد..... ۱۵۳
- درباره خصوصیات میرزا حسن بجنوردی..... ۱۶۳
- توجه به ساخت مدرسه و طلاب مستضعف..... ۱۶۶
- عدم توفیق مرحوم شیرازی در زمینه مرجعیت..... ۱۶۸
- فرزندان مرحوم سید عبدالله شیرازی..... ۱۶۸
- ارتباط شهید صدر با امام خمینی..... ۱۷۱
- فرزندان مرحوم حکیم و نقش‌شان در عراق..... ۱۷۳
- اسناد و مصاویر..... ۱۷۵
- نمایه..... ۱۹۳

تقدمه

نزدیکان و یاران صمیمی امام خمینی (ره) رهبر انقلاب اسلامی ایران؛ در ایام تباه معظم به در نجف اشرف از هیچ تلاشی در نهضت امام (ره) دریغ نکردند. آنها هم در مسائل علمی، هم در مسائل سیاسی و هم در رتق و فتق امور بیت حضرت امام به نهایت سعی و تلاش خود را مبذول داشته‌اند.

مرحوم آیت‌الله سیدنا سید محمد باقر (ره) از جمله کسانی بود که از زمان حضور حضرت امام در نجف اشرف، یعنی از سال ۱۳۴۳، از نزدیکان و یاران صمیمی حضرت امام گردید و تمام همت و فرصت خود را وقف خدمت به امام و انقلاب کرد. یکی از فعالیت‌های علمی و فرهنگی یاران امام، رساندن پیام‌های انقلابیون به حضرت امام و متقابلاً ابلاغ پیام‌های امام به انقلابیون و علاقه‌مندان به انقلاب بود برای درک اهمیت این عمل، ان‌شاء الله تعالی، نباید شرایط سیاسی اجتماعی حاکم بر عراق و نجف را از نظر دور داشت.

حکومت بعثی عراق فضای سنگین و سختی را بر امام و یاران وی تحمیل می‌کرد و با درخواست رژیم ایران از عراق مبنی بر اعمال محدودیت نسبت به امام و اطرافیانش این محدودیت‌ها شدت می‌یافت. اگر کم‌لطفی‌ها و نامهربانی‌های مقدس‌مآبان غیرانقلابی و مخالفان نهضت امام را بر این دو عامل اضافه کنیم، درخواستیم یافت که مسئولیت یاران امام در آن فضای

سنگین تا چه اندازه خطیر و مهم بوده‌است.

خاطرات مرحوم آیت‌الله خاتم یزدی (ره) به دلیل حضور مستمر و پرفروغ‌اش در نجف اشرف از ویژگی‌های خاصی برخوردار است ارائه اطلاعات بسیار از زمان اقامت امام در نجف و تحلیل حوادث و وقایع مربوط به انقلابیون و همچنین تحلیل مواضع مخالفین نهضت امام، از جمله ویژگی‌های خاطرات ایشان است.

کتاب حاضر، مجموعه خاطرات آیت‌الله خاتم یزدی (ره) است که در طی جلسات متعددی در مرکز اسناد انقلاب اسلامی استان قم بیان شده‌است. این کتاب در یک مقدمه پنج فصل و یک ضمیمه (که در آن تصاویر و اسنادی از ایشان به چاپ رسیده‌است) تنظیم شده‌است.

در فصل اول به زندگی نامه و دوران تحصیل ایشان در یزد، قم و نجف پرداخته‌است. فصل دوم شامل خاطرات و تحلیلی از اوضاع سیاسی اجتماعی دوران پهلوی اول و دوم، از جمله فدیای اسلام، مرحوم آیت‌الله کاشانی و نیز مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی است. در فصل سوم به شخصیت و نهضت امام خمینی به خصوص در دوران تبعید در ترکیه و نجف می‌پردازد. در این فصل از خصوصیات اخلاقی سایر مراجع تقلید در نجف نیز سخن به میان می‌آورد. فصل چهارم به خصوصیات اخلاقی و جرات‌های مشکوک آیت‌الله مصطفی خمینی اختصاص دارد. در فصل پنجم مواضع سیاسی علای نجف و نیز ارتباط آنها با یکدیگر از یک طرف و ارتباط آنها با حضرت امام از طرف دیگر مورد توجه قرار می‌گیرد.

در پایان لازم می‌دانم از آقایان سیدمصطفی صادقی، و علی شیرخانی که در بازنویسی و تدوین این اثر نقش داشته‌اند و حجت‌الاسلام محمدرضا احمدی که در آماده‌سازی این اثر کمک شایانی نموده‌اند و آقای علیرضا

زهیری، مسئول مرکز اسناد انقلاب اسلامی استان قم و از زحمات و تلاش‌های همکاران محترم معاونت انتشارات تشکر نمایم. همچنین از بیت آیت‌الله خاتم که تصاویر آن مرحوم را در اختیار مرکز اسناد قرار دادند سپاسگزاری می‌کنم. ضمن گرامیداشت یاد و خاطره‌ی آن عالم فرزانه و طلب علو درجات، مجموعه حاضر را به خوانندگان محترم تقدیم می‌داریم.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

روح‌الله حسینیان

www.ketab.ir